Č.j. R 20/2000 V Brně dne 27. 8. 2002

V řízení o rozkladu, který proti rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže ze dne 4. 10. 2000 č.j. S 59/00-1450/00-210 ve věci porušení ustanovení § 9 odst. 3 zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění zákona č. 495/1992 Sb. a zákona č. 286/1993 Sb., podal účastník řízení **Česká pošta, s. p.**, IČ 47 11 49 83, se sídlem Olšanská 38/9, 225 99 Praha 3, jsem podle ustanovení § 59 odst. 2 a ustanovení § 30 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů, na návrh zvláštní komise ustavené podle § 61 odst. 2 téhož zákona

r o z h o d l

takto:

Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže ze dne 4. 10. 2000 č.j. S 59/00-1450/00-210 **ruším** a správní řízení ve věci **zastavuji**.

O d ů v o d n ě n í

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „Úřad“) vydal dne 4. 10. 2000 rozhodnutí č.j. S 59/00-1450/00-210, v jehož 1. výrokové části deklaroval, že účastník řízení Česká pošta, s. p., se sídlem Olšanská 9, Praha 3 (dále i jen „ČP“), porušil ustanovení § 9 odst. 3 zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění zákona č. 495/1992 Sb. a zákona č. 286/1993 Sb. (dále jen „zákon“ anebo „zákon o ochraně hospodářské soutěže“), tím, že v období nejméně od 26.1.1999 dosud uplatňoval bod 4 a 5 čl. III Podmínek pro používání výplatních strojů, čímž narušil hospodářskou soutěž na trhu servisu (údržby a oprav) vnějších částí výplatních strojů Ascom Hasler, a zneužil tak svého monopolního postavení na trhu poštovních služeb spadajících do tzv. poštovní výhrady k újmě soutěžitelů,

působících na trhu servisu (údržby a oprav) vnějších částí výplatních strojů Ascom Hasler a též spotřebitelů, neboť uvedeným narušením hospodářské soutěže došlo i ke zvýšení cen servisních služeb u výplatních strojů Ascom Hasler. Podle ustanovení § 11 odst. 1 písm. d) zákona Úřad účastníkovi řízení ve 2. výrokové části zakázal zneužívání dominantního postavení jednáním uvedeným v části 1. výroku rozhodnutí a podle ustanovení § 11 odst. 1 písm. e) zákona mu uložil ve 3. výrokové části povinnost k nápravě, a to v bodech 4 a 5 čl. III Podmínek pro používání výplatních strojů přesně specifikovat vnitřní části výplatních strojů, které jsou vyhrazeny autorizovaným firmám k provádění servisu (oprav a údržby), a vnější části výplatních strojů, jejichž servis (opravy a údržbu) mohou provádět i prodejcem neautorizované firmy.

Pokutu za deklarované porušení zákona Úřad účastníkovi řízení neuložil, neboť dospěl k závěru, že pro splnění účelu sledovaného zákonem o ochraně hospodářské soutěže, kdy cílem je úplná náprava stavu narušujícího hospodářskou soutěž, je plně dostačující uložení povinnosti k nápravě.

Proti tomuto rozhodnutí podal účastník řízení včas rozklad.

Účastník řízení úvodem rozkladu zdůraznil, že povinnosti uložené mu Ministerstvem dopravy a spojů České republiky (dále jen „MDS“) po dohodě s Úřadem dopisem ze dne 25. 5. 2000 č.j. 358/00-320, jehož obsahem bylo specifikovat vnitřní a vnější části výplatních strojů, beze zbytku splnil tak, jak mu byly uloženy. Své tvrzení doložil sdělením MDS adresovaným Úřadu dne 14. 8. 2000 pod č.j. 358/00-320/II. Tuto skutečnost Úřad podle názoru účastníka řízení nevzal na vědomí a naopak dospěl k závěru, že účastník řízení realizací úkolu MDS ještě více zúžil prostor pro působení odborných firem. Účastník řízení dále uvedl, že jednal v dobré víře, že realizací opatření dohodnutých na úrovni dvou ústředních orgánů státní správy budou odstraněny pochybnosti v předmětu šetření a nebude proto zahájeno správní řízení.

V další části rozkladu účastník řízení zpochybnil vymezení relevantního trhu. Namítl demonopolizaci postavení ČP na trhu poštovních služeb a jeho otevření i dalším subjektům prostřednictvím § 18 odst. 1 zákona č. 29/2000 Sb., o poštovních službách, které mj. respektuje již stávající podnikatelské subjekty na trhu poštovních zásilek – písemností do 350 g, avšak jejich činnost reguluje v nařízení vlády č. 112/2000 Sb. Ve smyslu zákona o ochraně hospodářské soutěže proto podle názoru účastníka řízení nelze hovořit o monopolním postavení účastníka na tomto trhu.

Účastník řízení rovněž zpochybnil obecné konstatování: „…..narušení hospodářské soutěže na trhu servisu (údržby a oprav) vnějších částí výplatních strojů Ascom ….“, jestliže výrobce ani prodejce v technické dokumentaci pojem „vnější části“ nikde neuvádí. Za neobjektivní a nekompetentní považoval účastník řízení definici Úřadu ohledně obsahové náplně pojmu „trh servisu vnějších částí výplatních strojů“, která byla učiněna z nepřesných a často rozporných výpovědí.

Podle účastníka řízení bylo třeba rozlišit právní vztahy mezi jednotlivými subjekty. Jednalo se o vztah založený kupní smlouvou mezi prodejcem výplatního stroje a kupujícím, z něhož jedině mohou vzniknout práva a povinnosti v oblasti servisní činnosti výplatních strojů a do tohoto vztahu nemůže ČP vstoupit ani jej ovlivnit. Druhým právním vztahem je vztah založený Dohodou o používání výplatního stroje k úhradě poštovních sazeb (dále i jen „Dohoda“) mezi ČP a jejím zákazníkem - uživatelem výplatního stroje. Přílohou této Dohody

jsou Podmínky pro používání výplatních strojů (dále i jen „Podmínky“). Účastník řízení v rozkladu připustil, že až v průběhu šetření Úřadu se ukázalo, že obsah čl. III. odst. 4 a 5 Podmínek neodpovídá původnímu záměru ČP, že je nepřesný a neúplný, a proto bylo již v srpnu 2000 rozhodnuto o změně Podmínek.

Účastník řízení opakovaně namítl, že sjednání provozních a servisních podmínek je výhradní záležitostí prodávajícího a kupujícího a ČP není oprávněna do tohoto vztahu zasahovat, jakož mu nepřísluší přesně specifikovat vnitřní a vnější části výplatních strojů a tudíž nemůže splnit povinnost uvedenou v rozhodnutí Úřadu. Podle názoru účastníka řízení se v dané věci jedná o spor mezi dvěma podnikatelskými subjekty firmou Ascom Praha a panem Dvořákem, nikoliv o porušení zákona účastníkem řízení.

Závěrem rozkladu účastník řízení navrhl, aby napadené rozhodnutí bylo zrušeno a řízení zastaveno.

Správní orgán rozhodující v prvním stupni neshledal důvody pro postup podle ustanovení § 57 odst. 1 správního řádu a v souladu s odst. 2 téhož ustanovení postoupil věc k rozhodnutí orgánu rozhodujícímu o rozkladu.

Dne 1. 7. 2001 nabyl účinnosti zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů, který zrušil zákon č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů. Podle ustanovení § 27 odst. 2 zákona č. 143/2001 Sb. se řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona dokončí podle dosavadních předpisů.

Podle ustanovení § 59 odst. 1 správního řádu jsem napadené rozhodnutí včetně příslušného správního spisu přezkoumal v celém rozsahu a zjistil následující:

Správní řízení bylo zahájeno po provedeném šetření, které se uskutečnilo v souvislosti se žádostí Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR o stanovisko k jednání České pošty, s. p., ve věci vynucování použití služeb firmy ASCOM Praha, spol. s r.o., při opravách výplatních strojů zn. ASCOM HASLER ze strany účastníka řízení (součást spisu pod sp. zn. P 28/00), dále v souvislosti se stížností Pavla Milráda na Českou poštu, s. p., ve věci servisu výplatních strojů (součást spisu pod sp. zn. P 108/00) a se stížností Vlastislava Dvořáka, Pavla Milráda, Františka Duby a Milana Hníka na ASCOM Praha, spol. s r.o., ve věci servisu výplatních strojů (součást spisu pod sp. zn. P 178/00).

Základním předmětem činnosti účastníka řízení je zajišťování poštovního provozu na území České republiky a zabezpečení poštovního a platebního styku ve vnitřním i mezinárodním styku. Účastník řízení jako provozovatel poštovních služeb odpovídá za úplné zpoplatnění všech odesílaných zásilek. Zákazník je oprávněn zvolit si způsob úhrady poštovného mj. např. otiskem výplatního stroje. Za tím účelem sjednává účastník řízení s uživatelem výplatního stroje Dohodu o používání výplatního stroje k úhradě poštovních sazeb. Na uzavření Dohody není právní nárok. Dohoda může být uzavřena pouze pro používání výplatních strojů, na které bylo vydáno Technickým a zkušebním ústavem telekomunikací a pošt Praha, popřípadě jinou organizací pověřenou účastníkem řízení, osvědčení o schválení výrobku pro využití v poštovní síti České republiky, a které byly zakoupeny nebo pronajaty u oprávněného prodejce v České republice.

Při úhradě poštovného pomocí výplatních strojů starších typů existuje podle názoru účastníka řízení možnost úniku výplatného. Proto účastník řízení rozhodl o náhradě všech starších typů výplatních strojů výplatními stroji s dálkovým kreditováním a o zavedení přidělování licenčních čísel každému uživateli výplatních stroje pro kontrolu oprávněnosti úhrady poštovného tímto způsobem a kontrolu následného vyúčtování poštovních poplatků. K realizaci záměru účastník řízení oslovil všechny výrobce výplatních strojů a na základě poskytnutých údajů zjistil, že všichni výrobci výplatních strojů splňují stanovené technické podmínky a dodávají své výrobky ve srovnatelné kvalitě a za srovnatelných podmínek. Tito výrobci určili v průběhu let 1998-1999 pro celé území České republiky výhradní prodejce a výhradní poskytovatele a garanty servisu jimi vyráběných výplatních strojů. Účastník řízení proto uzavřel smlouvy o provozu kreditovacího centra a o prodeji a provozu výplatních strojů se všemi výhradními prodejci.

Účastník řízení vydal ke dni 1. 10. 1998 nové Podmínky pro používání výplatních strojů, které navazují na Dohodu a jsou její nedílnou součástí. Obsahem Podmínek jsou předmětné body 4 a 5 čl. III, v nichž účastník řízení stanoví, že vyjma údržby vnějších částí výplatního stroje je celkový servis a údržbu povinen uživatel výplatního stroje zabezpečit u výhradního prodejce.

ASCOM Praha, spol. s r.o., IČ 40 76 76 98, se sídlem Strašnická 3165/1.b, 102 00 Praha 10, je dceřinou společností švýcarského koncernu Ascom Holding AG, který jako výrobce výplatních strojů ASCOM HASLER ji pro území České republiky pověřil výhradním prodejem a poskytováním servisu a oprav jím vyráběných výplatních strojů. Dopisem ze dne 24. 7. 1998 firma Ascom Autelca AG, Bern, Švýcarsko, potvrdila, že společnost ASCOM Praha, spol. s r.o., přejímá její výhradní zastoupení v České republice. Toto pověření zahrnuje prodej a servis výplatních strojů včetně příslušenství a přídavných zařízení (ve spisu sp. zn. P 108/00, l. č. 31). Pouze této společnosti se také výrobce zavázal dodávat originální náhradní díly. V návaznosti na to byla mezi účastníkem řízení a společností ASCOM Praha, spol. s r.o., uzavřena Smlouva o prodeji a servisu výplatních strojů s autonomně nastavovaným kreditem ze dne 4. 1. 1999, kterou se ASCOM Praha, spol. s r.o., zavázala zajišťovat výrobcem zaškolenými pracovníky veškerý servis i opravy všech výplatních strojů zn. ASCOM HASLER dřívější, současné i budoucí produkce, a rovněž používat pouze originální náhradní díly i spotřební materiál pro tyto výplatní stroje.

Z uvedených skutečností, zejména z pověření uděleného společnosti ASCOM Praha, spol. s r.o. firmou Ascom Autelca AG, Bern, Švýcarsko, vyplývá, že poskytovat servis a prodej výplatních strojů ASCOM HASLER včetně příslušenství a přídavných zařízení je ze strany výrobce oprávněna pouze společnost ASCOM Praha, spol. s r. o. Výrobce, poskytuje-li záruku na svůj výrobek, je oprávněn stanovit si v souladu s příslušnými právními předpisy garanční a servisní podmínky. Rovněž je oprávněn vyhradit možnost poskytování servisu pouze pro svého výhradního prodejce, popřípadě jiné osoby, které splňují jeho kvalifikační požadavky. Účastník řízení je sice jednou ze smluvních stran Dohody o používání výplatního stroje k úhradě poštovních sazeb, ale v tomto vztahu není oprávněn rozšiřovat oprávnění výrobcem neautorizovaných firem k servisu výplatních strojů ani vymezovat, které části výplatního stroje je výrobcem pověřený prodejce oprávněn udržovat a opravovat. Účastník řízení tedy není tím, kdo určuje podmínky servisu výplatních strojů. Dospěl jsem k závěru, že požadavek MDS a Úřadu na specifikaci rozdělení výplatních strojů na samostatně nefunkční vnitřní a vnější část stroje nebyl oprávněný a v samé podstatě ani logický, když rozdělení výplatního stroje na dvě samostatně nefunkční části nevyplývá ani z nezávislých posudků

zkušebního ústavu TESTCOM Praha, který osvědčuje vhodnost uvedení výrobku na trh v České republice.

S ohledem na výše uvedené skutečnosti jsem po přezkoumání věci dospěl k těmto závěrům.

Účastník řízení se nepochybně nachází v monopolním postavení na trhu poštovních služeb, pokud jde o služby spadající do tzv. poštovní výhrady, neboť při jejich poskytování není vystaven žádné soutěži. Z této tržní pozice může ovlivňovat soutěž na trhu servisu, údržby a oprav výplatních strojů, tudíž i výplatních strojů ASCOM HASLER, neboť bez uzavření Dohody o používání výplatního stroje k úhradě poštovních sazeb mezi Českou poštou, s. p., a uživatelem výplatního stroje ASCOM HASLER nemůže uživatel uvést výplatní stroj do provozu. Teoreticky by zmíněná Dohoda mohla obsahovat určitá protisoutěžní ujednání, např. pokud by účastník řízení vlastním rozhodnutím sám uživatelům určil servisní firmy. To se však nestalo. V daném případě účastník řízení uživatelům pouze oznámil, respektive upozornil je na skutečnost, že švýcarský výrobce výplatních strojů ASCOM HASLER se rozhodl pověřit výhradním servisem tohoto stroje svou dceřinou společnost působící na českém trhu, aniž účastník sám do jeho rozhodnutí mohl zasáhnout. Nelze vyloučit, že smlouva mezi švýcarským výrobcem a jeho dceřinou společností působící na českém trhu měla z titulu sjednané exkluzivity podléhat schválení Úřadu, jestliže se tak nestalo, nelze to přičítat k tíži účastníka řízení.

Konstatuji proto, že účastník řízení se nedopustil porušení zákona o ochraně hospodářské soutěže, když uživatelům výplatních strojů ASCOM HASLER zasílal v průběhu let 1999 a 2000 oznámení, kterým je seznámil se skutečností, že na základě výhradního pověření je pouze společnost ASCOM Praha, spol. s r.o. oprávněna poskytovat opravy a servis všech výplatních strojů ASCOM HASLER, a zároveň uživatele výplatních strojů upozornil, že pokud by vzhledem k této skutečnosti prováděla servis a opravy výplatního stroje ASCOM HASLER jiná servisní organizace než firma ASCOM Praha, spol. s r.o., bude účastník řízení nucen vypovědět, popř. neuzavřít s uživatelem Dohodu o používání výplatního stroje k úhradě poštovních sazeb. Výrobce je oprávněn stanovit podmínky pro prodej výplatních strojů prostřednictvím jím zmocněného prodejce a podmínky pro poskytování servisních služeb prostřednictvím autorizovaných servisních firem. Nelze tedy učinit závěr, že účastník řízení zneužil svého monopolního postavení na trhu poštovních služeb spadajících do tzv. poštovní výhrady pouze proto, že upozornil na podmínky prodeje a servisu výplatních strojů určované výrobcem prostřednictvím výhradního prodejce. Účastník řízení jako vlastník a provozovatel významného počtu výplatních strojů ASCOM HASLER (k datu 12. 1. 2000 cca 750 kusů) musí rovněž tyto podmínky stejně jako ostatní zákazníci respektovat.

Výše uvedené skutečnosti Úřad v řízení nevzal na zřetel a rozhodnutí o porušení zákona účastníkem řízení opřel v podstatě jen o svědecké výpovědi ostatních soutěžitelů působících na trhu servisu (údržby a oprav) vnějších částí výplatních strojů ASCOM HASLER, kteří však k této činnosti výrobcem těchto strojů nebyli pověřeni, a o stížnosti uživatelů výplatních strojů na vysoké ceny účtované společností ASCOM Praha, spol. s r.o. při poskytování výhradního servisu. Nutno dodat, že účastník řízení vyvinul v této oblasti pozitivní snahu a upozornil společnost ASCOM Praha, spol. s r.o., na neúměrnost výše úhrady těchto prací, na což jmenovaná společnost reagovala úpravou cen (ve spise sp. zn. P 28/00 l. č. 17-188).

Po přezkoumání věci jsem dospěl k závěru, že jsou dány důvody pro zrušení rozhodnutí a zastavení řízení, neboť deklarované zneužití monopolního postavení na trhu poštovních služeb spadajících do tzv. poštovní výhrady účastníkovi řízení prokázáno nebylo. Prvostupňový správní orgán dospěl k nesprávnému právnímu úsudku o jednání účastníka řízení v předmětné věci a o jeho pozici v rámci vztahů mezi výrobcem výplatních strojů ASCOM HASLER a soutěžiteli poskytujícími servis, opravy a údržbu výplatních strojů. Návrhu účastníka řízení v rozkladu na zrušení rozhodnutí a zastavení řízení jsem proto vyhověl.

S ohledem na zrušení napadeného rozhodnutí a zastavení správního řízení nepovažuji za nezbytné jednotlivě se vyjadřovat ke všem námitkám vzneseným v rozkladu, které nebyly relevantní k projednávané věci.

P o u č e n í

Proti tomuto rozhodnutí se nelze podle ustanovení § 61 odst. 2 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů, dále odvolat.

Ing. Josef Bednář
předseda
Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže

Rozhodnutí obdrží:

Česká pošta, s. p.
Olšanská 38/9, 225 99 Praha 3

Toto rozhodnutí nabylo právní moci dne 28. 8. 2002 a stalo se vykonatelným dne 28. 8. 2002.